

פניני הפרשה

כי תשא

עלון מס' 1180

1180

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

נתינה או קבלה?

בפרשת מחצית השקל, התרומה נאמרה בלשון "נתינה" – "זה יתנו", "יתן תרומת ה'", בשונה מפרשת תרומה שם נאמר בלשון "לקיחה" – "ויקחו לי תרומה", "תקחו את תרומתי", "אשר תקחו מאתם", מה ההבדל בין הפרשיות? אלא החילוק הוא בתכלית הנתינה. בפרשת תרומה כל מי שתורם זהב וכסף למשכן, הוא בעצם "לוקח" זכות במשכן לדורי דורות ולנצח נצחים, ואין כאן נתינה אלא לקיחה וזכות להיות שותף בבנין בית ה'. ועל זה נאמר "ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות", אך במחצית השקל לא היתה מטרה בבנין המשכן, אלא רק לכפר על חטא, ובוזה יש נתינה גמורה, כי האדם אינו רואה תוצאה מתרומתו, ואעפ"כ צריך לתת ברצון טוב ובהתלהבות דקדושה. אולם למרות שאינו רואה תוצאה, יש לו רווח בנתינתו, כדברי בעל הטורים "ונתנו" נקראת גם למפרע, לומר שכל מה שאדם נותן לצדקה, יחזור אליו ולא יחסר לו בעבור תרומתו. בספר "ברכי נפשי" מובא מעשה נפלא על הגאון רבי אהרן פוייפר זצ"ל (רבה של יוהנסבורג בדרום אפריקה). ביושבו פעם בבית הדין של הקהילה, נכנסה לשם כלה, והרב פוייפר נחרד לראותה בוכייה וממררת בבכי. לשאלתו מה אירע, השיבה הכלה, שחתנה הביא לה כמה מתנות, ועכשיו תורה להביא לו שעון, ואין לה את האמצעים הכספיים הדרושים לכך. הגר"א פוייפר לא חשב פעמיים. הוא הסיר את שעון הזהב היקר של חברת 'אומגה' שהיה עגוד על ידו, ואמר לכלה הבוכיה: "אתן לך את השעון במתנה, כדי שתביאי אותו לחתנך". ובעוד הכלה נדהמת מטוב-לבו, ואינה מצליחה לקלוט את הנעשה, מראה לה הרב שהשעון נראה ממש כאילו נקנה אתמול. הרב הוציא משלית לניקוי כלי זהב, וצחצח את השעון כדבעי, ולאחר שהיה מבריק ממש כחדש, איתר באחד הארונות קופסה מפוארת והניח בתוכה את השעון. ארוז את החבילה בנייר צלופן מבהיק, ומסרה לכלה, שלא מצאה את המלים להודות לו על מעשהו הנאצל.

בצאתו מבית הדין, התלבט הרב פוייפר בשאלה מה ישיב לרעייתו הרבנית שתבקש לדעת היכן שעון הזהב שקיבל ממנה בחתונתם. הוא החליט מראש שלא נאה ולא יאה לספר לאשתו על המעשה שאירע לו עם הכלה. אז מה עושים? נכנס הרב פוייפר לחנות השעונים של חברת 'אומגה' ביוהנסבורג, וביקש לקנות שעון בדיוק כמו זה שהיה לו. המוכר נקב במחיר יקר מאוד, בסך 2,000 דולרים, והרב פוייפר כבר היה מוכן להוציא את הכסף מכיסו, ולשלם. היתה זו מצדו עבודת המדות גדולה עד מאוד, להקריב הון-עתק שכזה כדי לעשות חסד עם כלה ענייה, אבל הגר"א פוייפר עשה זאת, כמובן, בלב שלם ובשמחה מרובה. לפתע נשמעה הודעה במערכת הכריזה של החנות המפוארת. הרב פוייפר שומע, ואינו מאמין... "הקונה הנכבד המתכוונן עתה לשלם 2,000 דולרים על שעון זהב, מתכבד להגיע להנהלת החנות, ולקבלו חנם אין כסף!". הרב פוייפר מניע אל לשכת המנהל, ואז מתברר לו שרשת חנויות השעונים היוקרתית החליטה להעניק לקונה המיליון שלה את המוצר שביקש לקנות – חנם אין כסף! רבה של הקהילה ניצל את המעמד וסיפר, בענווה גדולה, על המעשה שהתרחש בבית הדין. לידע, להודיע ולהוודע, שסיבת 'הקונה המיליון' איננה הסיבה האמיתית לזכייה הגדולה בשעון הזהב...

עצה טובה	מָפֵל מְלֻמְדֵי הַשְּׁפָלָתִי
עברתם במהלך השבוע חוויה מעניינת? נתקלתם בסיפור יפה? התלבטתם בדילמה משמעותית? רשמו לעצמכם תזכורת לשתף בזה את בני המשפחה סביב שולחן השבת. (נ. גרין)	מה לומדים מ – גרעין בְּאֲשֶׁר הִגְרַעִין שְׁמֹמְנוּ נָבֵט הַעֵץ הוּא מִמֵּין טוֹב, הוּא יוֹכֵל לְגַדֵּל עֵץ טוֹב. כִּי בְּאֲשֶׁר הִגְרַעִין שָׁל הַדָּבָר טוֹב, הֵינּוּ שֹׁנְעֵשֶׂה לְשֵׁם שְׁמִים לְרִצּוֹן הַבּוֹרָא, זֶה סוֹד הַתְּצַלְחָה. (פְּרָם שְׁלֹמֹה דְרוֹשׁ ז' עמ' ע"ח).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"תמיד כשהעם היהודי אוחד במדה זו של האחדות, הוא מצליח בכל דרכיו ומלחמותיו, עד שאמרו רז"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אל השלום". ("מגיד חדשות" ח"י עמ' ש"ו).

זה יתנו כל העובר על הפקודים (ל' י"ג)

נראה לבאר בס"ד על דרך הרמז, לפי מה שאמרו רז"ל שאם עבר אדם על איזו מצוה או עשה שום עבירה ח"ו הנה תקנתו שיחזור בתשובה, ויענה בצום נפשו וישוב אל ה' וירחמהו. ואם כשל כוחו להתענות, אזי יפדה התענית בצדקה. וזה נראה לי הרמז בפסוק: זה היינו ממוזן (שהרי חוזר על ענין מחצית השקל שהוא ממוזן) יתנו כל העובר על הפקודים, היינו מי שעבר על פיקודי ה' הישרים, תקנתו שיתן ממוזן, וכמו שאמר דניאל (ד' כ"ד) וחטאך בצדקה פרוק. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

להרוג אותם בהרים ולכלותם מעל פני האדמה (ל"ב י"ב)

קצת קשה מה פירוש "בהרים" ומה בא להשמיענו? ואפשר לומר ע"פ מ"ש בשבת (דף פ"ח ע"א) מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהיה קבורתכם. ע"כ. ולפי זה יש לומר דלהרוג אותם "בהרים" היינו בסיבת הרים שכפה עליהם וכעת שעברו על מצות התורה רצה לכלותם עכשיו ע"י מעשה העגל [ולפ"ז מובן גם כפילות הלשון "להרוג וגו' ולכלותם" וגו']. ועוד יש לומר ע"פ מ"ש בשיה"ש רבה פ"ב עה"פ "קול דודי הנה זה בא מודלג על ההרים", דאין הרים אלא עבודה זרה. ע"ש. וזהו שאמר להרוג אותם "בהרים", היינו בסיבת עבודה זרה שהוא עוון העגל. ושור"ר שכן דקדק הגר"ה קנייבסקי זצוק"ל בס' טעמא דקרא ע"ש מה שתירץ. (הרה"ג ר' רחביה חרוק שליט"א).

נקודת חן / עובדיה חן**אין עתיד יהודי בגולה**

שיהודי שמאמין בביאת המשיח, יקח סיכון כזה ויחמיץ את קרבן פסח בבית המקדש? ! איך אפשר למזוג כוס של 'זהבאתי אתכם אל הארץ' ולנסוע לחוץ לארץ? !...". גם לאלו שהיו גרים בירושלים, היה ממליץ להישאר כליל הסדר בעיר הקודש, כדי שלא יתקעו "בדרך ארוכה" ויפסידו את קרבן פסח.

*

בהמשך ההגדה על המלים "ויגר שם מלמד שלא ירד להשתקע", כותב הגאון רבי אלעזר נחמן פואה זצ"ל (תלמיד הרמ"ע מפאנו) בספרו "מדרש בחידוש", שבא הדבר ללמדנו בגלות הזה שלא לעשות דירת קבע לבנות בתים לשבת ולנטוע גנות ופרדסים, אלא כגרים בארץ, כאילו בכל יום אנחנו מצפים לשוב לארצנו. "כי העושה כן, הוא ייקרא מצפה לגאולה".

ואכן, גדולי ישראל רבים נמנעו בשל כך מלקנות דירה בחוץ לארץ. מרן הגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל למשל, נמנע מלרכוש דירת קבע בתונס, וכל ימיו חי בשכירות. גם בזמן שעבד בבית הדין במשכורת ממשלתית, והממשלה התוניסאית עודדה את עובדי המדינה לרכוש דירה ולהוריד את התשלום עליה מהמשכורת מדי חודש, סירב להצעה, והיה מזכיר את דברי הגמרא במסכת עבודה זרה (דף ט' ע"ב): אמר רבי חנינא אחר ארבע מאות לחורבן הבית, אם יאמר לך אדם קח שדה שוה אלף דינרים בדינר אחד, לא תקח. במתניתא תנא אחר ארבעת אלפים ומאתים ושלשים ואחת שנה לבריאת עולם, אם יאמר לך אדם קח לך שדה שוה אלף דינרים בדינר אחד, אל תקח. ופירש רש"י: "אל תקח - שהיא קץ הגאולה ותקבץ להר הקודש לנחלת אבותיך, ולמה תפסיד הדינר? !".

בעת ההתעוררות לעלות לארץ אחרי קום המדינה, דרש רב אחד: "אל להם ליהודים לחכות עד שיצאו מן הגלות בשן ועין כעבד כנעני. יהודים צריכים לצאת מעבדות לחירות, משום שהגיע הזמן לצאת...".

*

הגאון רבי רפאל בירדוגו זצ"ל בהגדת "שלל רב" כותב כי במה שנאמר בהגדה "הָא שְׁתָּא הָקָא עֲבָדִי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין", רומז בעל ההגדה "תוכחת מגולה לנו בני הגלות השבויים בחוץ לארץ, ולא נתן לַבְּנוֹ ללכת לארצנו ונחלת אבותינו...".

כאשר אדם משתקע בחוץ לארץ ובונה לעצמו בתים מרווחים, בהתנהגותו זו הוא מראה כי התייאש מלעלות לארץ, ושוכח את השבועה הנצחית שנשבע עמנו: "אִם אֶשְׁכַּחְךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי" וגו' (תהלים קלז, ה). ו"זאת מכלל הדברים המעכבים את הגאולה, כי כאשר רוצים להשתקע בחוץ לארץ ולשבת בישיבה של קבע, כן ימדדו לנו ומניחים אותנו באשר חפצנו".

לכן אנו פותחים את ליל הסדר ליל הגאולה בפנייה לרבוננו של עולם, שאמנם כלילה זה אנו מתנהגים ברוב שמחה ורחבות, אך לא עלה על דעתנו להשתקע בארץ זו, אלא "לשנה הבאה בארעא דישראל".

ומה נואלו אותם הנוסעים לחוג את חג הפסח במלונות בחו"ל. הראשון לציון הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל היה תמה עליהם: "איך יכול להיות

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

קדושת בית הכנסת

לקהל, כי אין דבר שישכך את החרון אף כמו הזהירות בקדושת בית הכנסת, איני רואה פתרון נוסף למצבנו, צריך להזהר שלא לדבר בבית כנסת שיחת חולין כלל וכלל.

הקהל נשאר מרותק שעה ארוכה לדברי הרב והביט בהתפעלות באיש האלוקים שמגן על הדור בשקט. ידוע היה להם כי פעמים רבות שהיה פיגוע היה רבינו כבר בבוקרו של יום מסתגר בחדרו לתפלה ותחנונים, וכשיצא מחדרו לאחר שעה קלה מודיעים על פיגוע נורא שהסתיים בנס, יחידים ידעו שהחומת-מגן של כלל ישראל היה רבינו הקדוש שהיה עמוד צלותהון של ישראל, רכבו ופרשיו.

ואכן, פורים שושן היה ביום שישי, ומיד כשנכנסה שבת החלו סדרת אזעקות ליילל באשדוד, התושבים החרדים נסו על נפשם כשאותה שבת היו אזעקות רבות מה שלא היה אף פעם לפני כן, וכל זה לאחר כשנתיים של שקט, אבל בחסדי ה'; רבינו הצליח בשגב קדושתו שוב להגן על עמו, ואיש לא נפגע.

העולם המשיך בשגרתו ורבינו המשיך בתורתו ותחנוניו לבטל גזירות רעות מעל ישראל, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

שעת ערב בבית מדרשו של איש האלוקים הגאון הצדיק רבי שמעון חירארי זצ"ל (שהשבע יחול יום הילולתו), התאריך יומיים לפני פורים, שנת התשע"א. עשרות רבות של אנשים יושבים ושותים בצמא את דברי קודשו, חידושים מתוקים לצד ספורים מרתקים, אך לפתע מתח מחשמל באויר, רבינו מדבר תוך שיחתו על מצבו של כלל ישראל, ולפתע ללא הכנה מתפרץ בבכי מר בלתי נשלט. לקהל הנבוך וחרד מסביר רבינו כי רואה הוא טילים רבים על אשדוד וגזירה מרחפת, אחד מהקהל אורח במקום חש להרגיע את רבינו תוך שהוא מסביר לו כי השמועות הללו לא נכונות, כבר כשנתיים עברו מאז מבצע "עופרת יצוקה"; ומאז הדרום שקט לגמרי, אף לא טפטופים, וגם הגזרה שקטה לחלוטין ללא שום התרעה והתראה.

הקהל המלומד ברבם המלומד ברוח הקודש ומספר להם חדשות עדכניות מהשמים, מסמן לאותו אורח שיחדל בדבריו כי רבינו רואה למרחוק ורוח הקודש מדברת מתוך גרונו.

רבינו ממשיך להתייפח בבכי תוך שהוא מספר לקהל כי כל הלילה בכה לפני רבונו של עולם שירכך את הגזירה ולפחות ידחה אותה לאחר פורים שלא להפריע לכלל ישראל בשמחת החג, ובסיום דבריו התחנן

ראשון בקודש

התקנה הראשונה

קריאת התורה היא התקנה הראשונה שנתקנה בעם ישראל. נתקנה לאחר קריעת ים סוף על ידי משה רבנו ואהרן הכהן, בשל חולשת העם ללא תורה.

התקנה בזמן משה ואהרן היתה לקרוא בשבת ובימי שני וחמישי, כדי שלא יעברו על ישראל יותר משלושה ימים בלא לימוד תורה. עזרא הסופר הרחיב תקנה זו ותיקן לקרוא גם במנחה של שבת, ותיקן לקרוא עשרה פסוקים לפחות, ולכל הפחות שלושה פסוקים לכל אחד משלושת העולים (עיין בבא קמא דף פ"ב ע"א).

מוצאים את האוצרות – אצלנו!

"אוצרותינו"

וטועמים עונג שבת אמיתי!!!

הספר 'אוצרותינו' לוקח את הקורא למסע אל אוצרות התורה לאור חידושיהם ולקחייהם של רבותינו הספרדים, שזור בסיפורים ומשלים

ניתן להשיג בישיבת כסא רחמים

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם מותר ליתן אוכל לאח שמזלזל בדברי חז"ל ולא נוטל ידיים?
תשובה: מותר ליתן לו אוכל ולקרבו כמה שאפשר (כך ראיתי בשם הגרש"ז אורבך שמצות נטילת ידיים מדרבנן ושנאת אח מדאורייתא).

שאלה: האם אפשר לברך ברכת הלבנה בחוץ תחת ענפים של אילן?
תשובה: לפי דברי הבא"ח לכתחלה צריך להיות תחת אויר הרקיע, וצ"ע טעמו בזה.

שאלה: אדם שמצא ספרי מינות ואפיקורסות שמצוין עליהם עליהם שם וכתובת, האם חייב לעשות השבת אבדה?
תשובה: אין חיוב.

שאלה: לפי מאי דקי"ל (סימן תכ"ט ס"ב) אין מספידין בחודש ניסן, האם יהיה אסור לשמוע הספד מתוך קלטת. שכן כל הטעם משום צער ובכי, וגם בשומעו הספד דרך קלטת ובפרט אם המספיד בוכה יכול להגיע לידי בכי, או דילמא בהספד ממש אסור שבזה יש צער יותר?
תשובה: מסתברא דכששומע המספיד בוכה אף בקלטת אסור.

שאלה: האם מותר למכור לגוי חמץ גמור במכירת חמץ הכללית?
תשובה: כן, רק שיסגור הארון ויתן את המפתח וכמו שנהגו מעולם. והיום הרבה יותר קל לעשות כן שימסור את המפתח לרב המוכר תמורת תשלום פעוט, וכל זמן שירצה הגוי יבא ויקח את חמצו. ולא תהיה המכירה בעיני ההמון כמשחק בעלמא.

שאלה: אדם שאכל בשוגג מצה כשרה בערב פסח, האם יברך ברכה אחרונה, שהרי כתב מרן (בסי' קצ"ו ס"א) שאין מברכין על איסור לא בתחילה ולא בסוף ואפי' באיסור דרבנן?
תשובה: יש לברך, כיון שהאיסור הוא רק מצד הזמן. ועיין במלואים שבסוף ספר חזון עובדיה (על הגדה של פסח) ובשו"ת יביע אומר (ח"ו סי' ט"ל).

שאלה: האם אדם יכול לפטור את חברו מתענית בכורות, על ידי סיום מסכת בלא עשרה?
תשובה: אם עושה סעודה, כן.

שאלה: אדם שלמד מסכת ולא קרא את כולה מלה במלה, האם זה נחשב סיום שיכול להיפטר בו מתענית בכורות בערב פסח?
תשובה: אם למד אותה בהבנה ועיון שפיר דמי, וא"צ שיקרא מלה במלה, רק להבין.

שאלה: שמעתי שצריך לשתות יין שאינו מבושל בשביל הארבע כוסות, האם זה מעכב או שזו רק חומרא?
תשובה: אין זה מעכב, אבל עדיף.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל